

**FABER, DAVID, MNICHOV. KRIZE APPEASEMENTU 1938,
BOURDON, A. S., PRAHA 2015, 512 STRAN.**

Miroslav Adamec

Poté, co David Faber opustil v roce 2001 po necelých deseti letech prostředí britské politiky, začal novou kariéru jako spisovatel. V roce 2005 vydal knihu *Speaking for England: Leo, Julian and John Amery*, která čtenářům přiblížila pohnuté osudy rodiny jeho strýce. O tři roky později se na pultry britských knihkupectví dostala jeho další publikace *Munich the 1938 Appeasement Crisis*, jejíž český překlad vyšel v roce 2015 v Praze pod názvem *Mnichov. Krize appeasementu 1938*.

Jak už z názvu knihy vyplývá, autor se zaměřil na rekonstrukci osudného období, které tolik přitahuje nejen historiky, ale i širokou veřejnost, roku 1938, a to z pohledu Velké Británie. Faber komplexně vylíčil všechny klíčové události, ať už se jedná o skandál německých generálů Blomberga a Fritsche, anšlus Rakouska, pozadí květnové krize, Runcimanovu misi v Československu či samotnou konferenci v Mnichově. Čtenáři mají možnost se seznámit se složitostí britského nahlížení na středoevropský prostor, provádění dalekosáhlých ústupků Adolfu Hitlerovi vládou Jehojiho Veličenstva v čele s ministerským předsedou Nevillem Chamberlainem a postupné ztroskotání zahraniční politiky prezidenta Edvarda Beneše. Monografie je napsána působivým a čtivým stylem, který ocení i laická veřejnost, avšak je též vhodná jako učební pomůcka pro studenty a jejich vyučující. V neposlední řadě pak rovněž snese i přísné měřítko na poli vědeckém. Tematicky se dá publikace srovnat s knižními tituly: NEVILLE, Peter, *Hitler a appeasement. Britský pokus zabránit druhé světové válce*, Líbeznice 2008; ČELOVSKÝ, Bořivoj, *Mnichovská dohoda 1938*, Šenov u Ostravy 1999; ELLINGER, Jiří, *Neville Chamberlain. Od usmírování k válce. Britská zahraniční politika, 1937–1940*, Praha 2009. Z pohledu britsko-československých bilaterálních vztahů v roce 1938 zde pak je třeba zmínit publikace: DEJMEK, Jindřich, *Nenaplněné naděje. Politické a diplomatické vztahy Československa a Velké Británie (1918–1938)*, Praha 2003; NOVOTNÝ, Lukáš, *Britské vyslanectví v Praze, Foreign Office a jejich vnímání česko-německého vztahu v Československu v letech 1933–1938*, Praha 2016.

Publikace je členěna do čtrnácti chronologicky po sobě jdoucích kapitol. Na začátku každé z nich je uvedeno několik vybraných citací hlavních protagonistů či z tehdejšího tisku, které se následně objevují v textu, což celkově vytváří dobrý dojem. Co se doprovodného materiálu týče, v knize je čtrnáct fotografií, zčásti kolorovaných. Za zmínku jistě stojí i rozsáhlý poznámkový aparát v zadních částech knihy, kde na čtenáře čeká řada doplňujících informací.

Při své badatelské činnosti autor nashromáždil nadstandardní počet materiálu z předních britských archivů (například The Royal Archives, National Archives, Parliamentary Archive či Churchill Archives Centre) a knihoven (například Birmingham University Library, Bodlean Library — Oxford, Cambridge University Library či British Library), což přidává na vědecké hodnotě díla. Publikaci obohacuje i četné množství vydaných dokumentů, hlavně co se britské a německé zahraniční diplomacie týče. V neposlední řadě David Faber čerpal z rozsáhlého množství literatury, kterou představují desítky monografií, memoárů, deníků a korespondencí. Pestrou mozaiku zdrojů doplňují odborné články předních historiků a dobová periodika.

I přes nadstandardní počet zdrojů se však domnívám, že mohla být daleko více využita díla pocházející z Československa. Například *Mnichovské dny* Edvarda Beneše autor citoval pouze v jednom případě a ještě navíc nepřímou (s. 235, pozn. 55). S kvalitní heuristickou prací jde ruku v ruce i samotný text knihy, který je velice čtivý a historicky přesný. Na první pohled je dobře vidět autorův profesionální přístup a zápal pro dané historické období.

Ačkoliv publikace pojednává o roce 1938, první kapitola je zasazena již do podzimu předešlého roku, což hodnotím kladně, protože neoficiální návštěva lorda Halifaxe v Německu a Hossbachův protokol jsou události, jejichž důsledky se měly následující měsíce naplno projevit. Poslední čtrnáctá kapitola pojednává o průběhu nechvalně známé mnichovské konference, která se stala vyústěním několikaměsíčního nátlaku na Československo ze strany Třetí říše i západních velmocí. Následující měsíce roku 1938 jsou shrnuty v krátkém epilogu, což je podle mého názoru škoda, protože jednání mezinárodního výboru v Berlíně o odstoupení československého pohraničí, první vídeňská arbitráž z listopadu či neochota Londýna udělit bezpečnostní garance Československu by si zasloužily více prostoru. Pozitiva však nad touto drobnou výtkou jednoznačně převládají.

V rámci českého prostředí publikace přináší množství dosud nepublikovaných faktů a událostí. Pro příklad uvedu autorovu rekonstrukci květnové krize ve stejnojmenné šesté kapitole, kde se můžeme setkat se skandálem hráčů anglické fotbalové reprezentace v přátelském utkání s Německem (s. 174), válečnou panikou mezi zahraničními diplomaty v Berlíně, nechtěně způsobenou britským námořním atašé (s. 179) či poznatky ředitele britského vojenského zpravodajství k údajným německým přípravám k útoku na Československo (s. 180). S dalšími a na první pohled neznámými informacemi se čtenáři můžou setkat v každé ze všech ostatních kapitol.

Může se zdát, že po více jak pětasedmdesáti letech je téma appeasementu a cesty k mnichovské dohodě vyčerpané, avšak britský historik David Faber svým působivým dílem právem dokázal, že nikoliv. Knihu mohu vřele doporučit čtenářům z řad jak odborné, tak laické veřejnosti, co si myslí, že o roce 1938 už ví všechno. *Mnichov. Krize appeasementu 1938* se právem zařadí mezi přední odbornou literaturu, zkoumající období, které vedlo k rozpoutání druhé světové války.

Miroslav Adamec

Department of Historical Sciences, Faculty of Philosophy and Arts, University of West Bohemia
adamsmir@khv.zcu.cz